

Gemeente Leusden

Raadsvoorstel

Zaaknummer	L227490
Datum raadsvergadering	12 december 2019
Portefeuillehouder	W.R. Vos
Onderwerp	Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Voorstel

Het college stelt u voor:

1. het gemeentelijke rioleringsplan voor de planperiode van 2019-2023 vast te stellen;
2. de middelen beschikbaar te stellen om de opgenomen activiteiten voor onderhoud en vernieuwingen tot uitvoer te brengen binnen de benodigde formatie;
3. de jaarlijks vast te stellen rioolheffing te baseren op het gemeentelijke rioleringsplan 2019-2023;
4. de financiële gevolgen van het GRP 2019-2023 te verwerken in de Najaarsnota 2019.

Aanleiding

Gemeenten hebben op grond van de Wet milieubeheer een zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater, en op grond van de Waterwet een zorgplicht voor hemelwater en een zorgplicht voor grondwater. De wijze waarop een gemeente invulling geeft aan de zorgplichten wordt weergegeven in het gemeentelijk rioleringsplan.

Het voorgaande gemeentelijke rioleringsplan van de gemeente Leusden is verstreken. Een gemeentelijk rioleringsplan met de nieuwe planperiode dient door de Raad te worden vastgesteld.

In het voorliggende gemeentelijke rioleringsplan wordt een overzicht gegeven van de aanwezige voorzieningen in Leusden (*Wat hebben we?*), wordt het rioolbeheer van de afgelopen planperiode geëvalueerd (*Wat deden we?*), worden doelen in ambities vertaald (*Wat willen we?*) en wordt de aanpak op hoofdlijnen omschreven waarmee we de ambities behalen (*Wat gaan we doen?*). Daarnaast legt dit GRP de formatie (*Wie gaat het doen?*) en de kostendekking voor de zorgplichten voor afval-, hemel-, en grondwater vast (*Wat kost ons dat?*).

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de verplichting voor het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan vervallen. De zorgplichten worden vanaf dan overgenomen in de omgevingswet.

Doel / Effect

De inzameling en afvoer van afvalwater via de riolering levert de grootste bijdrage aan de volksgezondheid. Daarnaast is water een kostbaar goed en dat vraagt om een gedegen beheer. Met het vaststellen van het gemeentelijk rioleringsplan kan de gemeente het rioolbeheer voor de komende planperiode onderbouwd voortzetten.

Argumenten

1.1 De geldigheidsduur van het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) voor een planperiode van 2019 tot en met 2023 heeft een comfortabele overlap met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Voor een GRP is het de gemeente vrij om te kiezen voor een bepaalde planperiode. De gemeente Leusden heeft altijd gekozen voor een relatief korte planperiode van 4-5 jaar. Dat maakt de gemeente wendbaar om op nieuwe ontwikkelingen te kunnen inspelen en het beheer van ons systeem te kunnen bijsturen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2021 worden de zorgplichten overgenomen in de Omgevingsvisie, -programma en –plan. De gekozen planperiode van het GRP 2019-2023 overlapt bewust met de datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit geeft de gemeente de gelegenheid om het GRP om te zetten naar de nieuwe structuur van de Omgevingswet.

1.2 De gestelde ambities van het voorgaande GRP zetten we voort in het nieuwe GRP met oog voor de opgave van klimaatadaptatie.

De gemeente heeft in het voorgaande GRP 2015-2018 haar interpretatie gegeven van de drie zorgplichten van de wet gemeentelijke watertaken en haar ambities uitgesproken over de onderwerpen van afvalwater, hemelwater en grondwater. Om deze lijn voort te zetten hebben we de gestelde ambities overgenomen in het nieuwe GRP 2019-2023. Deze ambities zijn namelijk nog steeds relevant voor de beheeropgave van de gemeente Leusden.

De bewustwording- en het gevoel van urgentie over de opgave van klimaatverandering is de laatste paar jaren sterk toegenomen. De gestelde ambities in dit GRP hebben dan ook oog voor de opgave van klimaatadaptatie. In het argument 2.3 van dit raadsvoorstel geven we hiervan een voorbeeld.

2.1 De aanwezige objecten in de gemeente Leusden zijn toegenomen en verkeren in een goede staat van onderhoud.

Leusden groeit en logischerwijs ook de aanwezige rioleringsobjecten die beheerd dienen te worden. Gezien de relatieve jonge leeftijd van het rioolstelsel kunnen we zeggen dat het stelsel er goed bij ligt en langer mee kan gaan dan de traditionele verwachting van 60 jaar. Naar aanleiding van de rioolbeheermethodiek van het risico gestuurd rioolbeheer kon de verwachte levensduur van het rioolstelsel al in het voorgaande GRP worden bijgesteld tot 90 jaar.

2.2 We zetten de rioolbeheermethodiek van het GRP 2015-2018 voort in het GRP 2019-2023.

Door meer te werken met risico gestuurd rioolbeheer naast een cyclisch vervangend rioolbeheer houden we de kosten laag en hebben we in de afgelopen planperiode meer zicht gekregen op het functioneren en de staat van ons rioolstelsel. Om dit inzicht verder te vergroten en bestaande stelsels de langere levensduur van 90 jaar te kunnen blijven geven, is het gewenst deze aanpak voort te zetten.

Dat ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om ons rioolstelsel geschikt te maken voor nieuwe uitdagingen, zoals bijvoorbeeld klimaatverandering. Het traditioneel cyclisch vervangen en vernieuwen van ons rioolstelsel blijft dus nog steeds een belangrijke rol spelen in het rioolbeheer van Leusden.

2.3 De uit te voeren activiteiten voor onderhoud en vernieuwing die voortvloeien vanuit de ambities zijn realistisch.

Vanuit de gestelde ambities en het reguliere beheer van het rioolstelsel zijn activiteiten en bijbehorende kosten opgesteld voor het onderhoud en vernieuwen van het rioolstelsel in de gemeente Leusden. Dit resulteert in een totaal aan werkvoorraad en kosten waarmee we realistisch invulling geven aan de komende planperiode van het GRP 2019 tot en met 2023. Bij de onderzoeksactiviteiten en de terugkerende maatregelen voor het onderhoud van het rioolstelsel is een verhoging te zien van de kosten ten opzichte van het voorgaande GRP. Dit is het gevolg van een groeiend areaal van het rioolstelsel, door stijgende kosten in de sector en het aanpassen aan het klimaatverandering. Daarnaast zijn ook activiteiten gedeeltelijk door te rekenen aan het rioolbeheer van de gemeente, zoals bijvoorbeeld het vegen van wegen, die ten opzichte van het voorgaande GRP tot een hogere toerekening hebben geleid.

Ook de werkvoorraad van vernieuwingsactiviteiten nemen toe. Dit komt mede doordat we integrale projecten hebben herkend die we gecombineerd met andere disciplines samen tot uitvoer brengen, zoals bijvoorbeeld wegen, groen, nuts-voorzieningen (kabels en leidingen) etc. Zodoende maken we 'werk met werk'. Het zijn vergelijkbare projecten als de Hessenweg in Achterveld die momenteel (2019-2020) in uitvoering is.

Binnen twee integrale projecten in het voorliggende GRP richten we ons op klimaat adaptieve maatregelen voor de riolering. Deze projecten zijn de 'Burgemeester de Beaufortweg' en 'het noordelijk deel van Leusden-Zuid'. Het GRP 2019-2023 vormt de onderbouwing voor alleen het aandeel aan rioleringswerkzaamheden die we binnen deze projecten treffen. De belangrijkste klimaat adaptieve maatregelen die we in deze projecten treffen is het gemengde stelsel omvormen tot een gescheiden stelsel, waarbij we vuil- en regenwater apart inzamelen en het gelijktijdig betrekken we de bewoners bij het afkoppelen van regenwater op particulier terrein. Hierdoor verbeteren we de waterkwaliteit en de afvoercapaciteit van ons rioolstelsel.

Het is belangrijk om te beseffen dat we niet kunnen volstaan met alleen maatregelen aan de riolering om ons aan te passen aan de klimaatverandering. Ook andere beleidsterreinen, zoals groen, wegen et cetera, zullen hun bijdrage moeten leveren om de openbare ruimte klimaat adaptief in te richten. Riolering is slechts een deel van de oplossing die in dit GRP wordt onderbouwd. Feitelijk staan we dus als collega's samen aan de lat om de openbare ruimte van Leusden integraal en zo klimaat adaptief mogelijk in te richten om de gevolgen van klimaatverandering te kunnen opvangen.

2.4 De inzetbare formatie wordt gelijkgetrokken aan de benodigde formatie.

De invulling van de benodigde formatie werd in het voorgaande GRP deels gevonden bij het samenwerkingsverband van het Platform Water Vallei & Eem. In Leusden kon op die manier met een minieme inzet van personeel uitvoering worden gegeven aan de taken van rioolbeheer. De ervaring van de afgelopen planperiode toont echter aan dat dit tekort niet meer op dezelfde wijze in te vullen is. De toename en complexiteit van de opgaves van rioolbeheer en klimaat maken dat ook het samenwerkingsverband haar handen vol heeft. Het samenwerkingsverband kan daarom geen personele bijdrage meer leveren in de gemeente Leusden. Het GRP 2019-2023 gaat daarom uit van een inzetbare formatie die gelijk is aan de benodigde formatie, waardoor de benodigde inzet weer op niveau wordt gebracht. Hiermee neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid om voldoende personeel te kunnen blijven inzetten om het rioolbeheer in Leusden optimaal te kunnen uitvoeren.

3. Een bijstelling van de rioolheffing is nodig om het rioolbeheer kosteneffectief te kunnen uitvoeren.

Voor het jaar 2019 is de rioolheffing vastgesteld op € 117,20. Uit het nieuwe GRP 2019-2023 blijkt dat er een beperkte verhoging van de rioolheffing nodig is om alle voorziene uitgaven op het terrein van riolering vanuit de voorziening egalisatie rioolbeheer te kunnen dekken. Hiervoor is een tariefstijging van € 3,00 per jaar in de jaren 2020 en 2021 nodig (exclusief inflatiecorrectie). De eerste tariefstijging van € 3,00 voor het jaar 2020 is opgenomen in de door de raad in december vast te stellen verordening rioolheffing 2020.

In het GRP 2019-2023 wordt voorzien dat tot het jaar 2035 kan worden volstaan met het toepassen van de inflatiecorrectie; naar huidige inzichten hoeft er pas vanaf het jaar 2035 een (nominale) stijging van de rioolheffing door te worden gevoerd.

4. Financiële gevolgen worden verwerkt in de Najaarsnota 2019

De financiële gevolgen van het GRP 2019-2023 worden verwerkt in de Najaarsnota 2019 welke eveneens in december 2019 aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden. De stijging van jaarlijkse beheerskosten van rioolbeheer worden hierbij gedekt vanuit de voorgestelde stijging van de rioolheffing. Daarnaast heeft de actualisatie van het GRP gevolgen voor het begrotingsresultaat van de gemeente. Enerzijds ontstaat er een positief voordeel uit een hogere toerekening van de kosten van straatreiniging aan de rioolheffing. Deze verhoogde toerekening leidt tot een verbetering van het gemeentelijk begrotingsresultaat van € 62.000 p/j met ingang van het jaar 2020.

Daarnaast wordt de begrotingspositie van de gemeente (in positieve zin) beïnvloed door de verwerking van de in het riooltarief berekende btw. Leusden berekent – net als alle andere gemeenten - een tarief aan rioolheffing inclusief btw. De btw component over rioleringsuitgaven dient jaarlijks ten gunste van het begrotingsresultaat te komen. In de huidige begroting wordt de over voorgenomen renovatie- en vervangingsuitgaven berekende btw gestort in de voorziening rioolbeheer. Deze manier van verwerken van de geïnde btw wordt in de Najaarsnota 2019 gecorrigeerd. Hierdoor verbetert het begrotingsresultaat van de gemeente met een bedrag van € 125.000 p/j. Zowel het effect vanuit de hogere toerekening vanuit straatreiniging als de bijgestelde verwerking van de geïnde btw zijn financieel verwerkt- en toegelicht in de Najaarsnota 2019 (Domein Leefomgeving).

Tegenargument / Alternatieve scenario's

1. De hoeveelheid aan activiteiten voor onderhoud- en vernieuwingen is te groot.

De kosten van de geplande werkzaamheden in het gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023 zouden met het bovenstaande tegenargument teveel drukken op de 'voorziening egalisatie rioolbeheer'.

Het klopt dat de spaarbedragen van de 'voorziening egalisatie rioolbeheer' worden ingezet voor het rioolbeheer op de korte termijn. En dat is ook de bedoeling van deze voorziening. In het GRP 2019-2023 is gekozen om geen negatieve voorziening toe te staan. Om dat te voorkomen stellen we de rioolheffing in beperkte mate bij. Met een relatief beperkte stijging van de rioolheffing wordt een negatief saldo op de korte termijn vermeden en kunnen we de benodigde activiteiten realiseren om het rioolbeheer op peil te houden.

Indien we op korte termijn meer van het spaarbedrag in de voorziening zouden willen overhouden dan zullen we het ambitieniveau van het GRP moeten bijstellen. Echter op basis van een kritische afweging, zijn de nu voorgestelde activiteiten minimaal nodig.

2. Het is niet gewenst om de formatie gelijk te stellen aan de benodigde formatie.

In de planperiode 2015-2018 heeft de gemeente gekozen voor een lagere capaciteit door deze gedeeltelijk te vinden bij het samenwerkingsverband van het Platform Water Vallei & Eem. Er kan voor gekozen worden de capaciteit niet uit te breiden. In de afgelopen jaren is echter gebleken dat dit tekort aan capaciteit heeft geleid tot werkdruk en personele kwetsbaarheid.

Het GRP 2019-2023 stelt daarom voor om de personele inzetbaarheid weer gelijk te trekken met de benodigde formatie, zodat de geplande activiteiten optimaal tot uitvoer gebracht kunnen worden. De kwetsbaarheid en de werkdruk bij rioolbeheer kunnen zodoende verlaagd worden.

3. Het bijstellen van de rioolheffing in 2020 en 2021 is ongewenste lastenverzwaring.

De rioolheffing van de gemeente Leusden is één van de laagste rioolheffingen in Nederland. Met het voorgaande GRP 2015-2018 is de rioolheffing, mede dankzij de invoering van het risico gestuurd rioolbeheer, teruggedaan van € 138 per jaar in 2014 naar € 110 per jaar in 2015. Anno 2019 bedraagt de rioolheffing € 117,20 per jaar. Met de eerste verhoging van € 3,00 voor het jaar 2020 en de inflatiecorrectie van 2% naar het jaar 2020 komt de rioolheffing neer op € 122,50.

Risico's

Het voorliggende gemeentelijke rioleringsplan is op het gebied van werkvoorraad, personele inzetbaarheid en kosten in balans. Op het moment van dit schrijven verwacht de gemeente geen risico's in deze balans.

Wel bestaan er externe risico's, zoals bijvoorbeeld de gevolgen van klimaatverandering die kunnen leiden tot meer werk, het niet vinden van geschikt personeel of inhuur dat kan leiden tot een kleinere personele inzetbaarheid of de stijgende kosten door marktwerking wat ertoe kan leiden dat de nu begrote bedragen in het GRP niet kostendekkend genoeg zijn.

Met de bovenstaande externe risico's kan de gemeente in dit GRP geen rekening houden. Het GRP betreft een momentopname. Het voordeel van de gekozen planperiode van het GRP maakt dat we wel relatief snel kunnen bijsturen, indien nodig.

Plan van aanpak / Tijdsplanning

Na vaststelling door de raad wordt het gemeentelijke rioleringsplan gefaseerd uitgevoerd overeenkomstig het uitvoeringsjaar per activiteit.

Bijlagen

1. Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Beschrijving van de gemeentelijke (afval-)watertaken in Leusden.

Het college van de gemeente Leusden,

H.W. de Graaf – Koelewijn
directeur-secretaris

G.J. Bouwmeester
burgemeester

Gemeente Leusden

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Leusden:

Gelet op het voorstel van het college van 29 oktober 2019, zaaknummer: L227490

b e s l u i t:

1. het gemeentelijke rioleringsplan 2019-2023 vast te stellen;
2. de middelen beschikbaar te stellen om de opgenomen activiteiten voor onderhoud en vernieuwingen tot uitvoer te brengen binnen de benodigde formatie;
3. de jaarlijks vast te stellen rioolheffing te baseren op het gemeentelijke rioleringsplan 2019-2023;
4. de financiële gevolgen van het GRP 2019-2023 te verwerken in de Najaarsnota 2019.

Besloten in de openbare raadsvergadering van 12 december 2019

I. Schutte - van der Schans
griffier

G.J. Bouwmeester
voorzitter